

Moduł III: „Sponsoring”

Cel zajęć: celem zajęć jest poszerzenie wiedzy uczestników na temat jednej z form niebezpiecznych kontaktów seksualnych, jaką jest „sponsoring”. Podczas zajęć omówione zostaną przyczyny nawiązywania takich kontaktów przez nastolatków oraz możliwości pomocy młodym osobom, które podejmują kontakty seksualne w zamian za prezenty i pieniądze.

Czas trwania: 90 minut

Grupa: zajęcia przeznaczone są dla młodzieży od 13. do 18. roku życia. Można je przeprowadzać w szkole – wtedy wielkość grupy uzależniona jest od liczby uczniów w klasie. Zajęcia mogą być prowadzone również poza szkołą dla osób, które się nie znają. Wtedy zalecane jest, by jednolite wiekowo grupy były nie większe niż 20–25 uczestników.

Miejsce: klasa szkolna, świetlica, sala szkoleniowa.

Potrzebne materiały: płyta DVD z filmem (opcjonalnie).

Wymagany sprzęt: laptop, projektor, ekran lub telewizor (w przypadku projekcji filmu).

Prowadzący: najlepszymi realizatorami proponowanych zajęć będą osoby pracujące na co dzień z młodzieżą, które posiadają umiejętność prowadzenia dyskusji sterowanej oraz podstawową wiedzę na temat wykorzystywania dzieci w prostytucji. Zachęcamy do realizacji zajęć przez dwóch prowadzących. Ułatwi to omawianie z uczestnikami poszczególnych ćwiczeń i zapewni komfort pracy.

Forma zajęć i metody pracy: wykład, praca w grupach, burza mózgów, prezentacja, dyskusja.

Zajęcia łączą elementy wykładu nt. ryzykownych zachowań seksualnych wśród młodzieży i dyskusji z nastolatkami o powodach i konsekwencjach prostytucji osób niepełnoletnich. Przekazywane treści i formy pracy mogą być dla uczestników trudne i poruszające. Przed rozpoczęciem zajęć warto zapoznać się z broszurą „Komercyjne wykorzystywanie seksualne dzieci. Pytania i odpowiedzi” dostępną na stronie: www.stopwykorzystywaniu.fdn.pl

Przygotowaliśmy dwa sposoby prezentowania historii osoby, która podejmowała ryzykowne kontakty seksualne. Pierwszy z nich polega na czytaniu historii, drugi to wyświetlenie filmu edukacyjnego.

Zgłoszenie realizacji zajęć/ewaluacja: uprzejmie prosimy o wypełnienie formularza ewaluacyjnego dot. przeprowadzonych zajęć profilaktycznych. Państwa opinia będzie dla nas bardzo pomocna w tworzeniu kolejnych materiałów edukacyjnych. Po wypełnieniu formularza ewaluacyjnego będą mogli Państwo otrzymać zaświadczenie o przeprowadzeniu zajęć. Formularz znajduje się na stronie www.akademia.fdn.pl.

I. Wstęp

Prowadzący informuje uczestników, że zajęcia będą dotyczyły jednej z form ryzykownych zachowań seksualnych podejmowanych przez młodzież – potocznie zwanej „sponsoringiem”.

Prowadzący proponuje ustalenie i zapisanie kilku podstawowych zasad, do których wszyscy będą stosowali się w trakcie zajęć, np.:

1. Kiedy inna osoba mówi, słucham uważnie.
2. Nie oceniam innych osób.
3. W dyskusjach i ćwiczeniach odwołuję się do historii zaprezentowanej w trakcie zajęć.
4. Traktuję z szacunkiem i dyskrecją informacje oraz opinie ujawniane przez innych uczestników.
5. Maksymalnie angażuję się w zajęcia.

II. Ćwiczenie: Definicja „sponsoringu”

Forma pracy: praca w grupach **Czas trwania:** 10 minut

Prowadzący dzieli uczestników na pięcioosobowe grupy. Zadaniem każdej z nich jest stworzenie definicji problemu „sponsoringu”, który dotyczy młodych osób.

W definicji warto zawrzeć informacje, takie jak:

- kto podejmuje zachowania tego typu (wiek, płeć itp.),
- kim najczęściej są „sponsorzy” (wiek, płeć, motywacja),
- jak i gdzie dochodzi do spotkań,
- co może być zapłatą.

Grupy mają na to zadanie 5 minut. Następnie każda z grup prezentuje na forum swoją pracę.

III. Wykład

Forma pracy: wykład **Czas trwania:** 10 minut

Prowadzący przedstawia definicję problemu „sponsoringu”, który dotyczy młodych osób.

Zjawisko „sponsoringu” ma miejsce wtedy, gdy młode osoby, bez względu na płeć, umawiają się na kontakty seksualne za tzw. prezenty czy pieniądze, najczęściej z dorosłymi. Takie spotkania mogą być aranżowane przez Internet, ale może dochodzić do nich również bez nawiązania wcześniejszego kontaktu, np. w galeriach handlowych. Stąd popularna nazwa „galerianki”, odnosząca się do dziewcząt, które szukają „sponsorów” w galeriach handlowych.

Podczas podawania definicji warto zwrócić szczególną uwagę na fakt, że w tzw. „sponsoringu” zapłatą mogą być prezenty – czasem bardzo drogie czy ekskluzywne, np.: telefon komórkowy, perfumy, odtwarzacz muzyczny itp., a czasem tanie, np.: płyta, niedrogie ubrania i akcesoria, czy nawet błyszczyc. Niekiedy „sponsorzy” płacą po prostu pieniędzmi, a zdarza się i tak, że jednorazowe spotkania przeradzają się w układ, w którym młoda osoba jest utrzymywana przez „sponsora” w zamian za kontakty seksualne.

„Sponsoring” wśród młodych osób nie jest zjawiskiem sporadycznym. Z badań Fundacji Dzieci Niczyje przeprowadzonych w 2010 roku na grupie 1000 osób w wieku 15–18 lat wynika, że aż jedna czwarta badanych nastolatków przyznała, że zna przynajmniej jedną osobę w podobnym wieku, która w ciągu ostatniego roku utrzymywała kontakty seksualne w zamian za pieniądze lub prezenty.

Podejmowanie przez dorosłych kontaktów seksualnych z młodymi osobami za prezenty czy pieniądze uznawane jest za formę komercyjnego wykorzystania seksualnego. Ochrona przed tym zjawiskiem została zapisana w Konwencji o Prawach Dziecka ONZ, która stanowi zbiór przepisów prawnych, dotyczących wszystkich sfer życia młodych osób.

Artykuł 19 1. Państwa – Strony będą podejmowały wszelkie właściwe kroki w dziedzinie ustawodawczej, administracyjnej, społecznej oraz wychowawczej dla ochrony dziecka przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdy lub zaniedbania bądź złego traktowania lub wyzysku, w tym wykorzystywania w celach seksualnych, dzieci pozostających pod opieką rodzica(ów), opiekuna(ów) prawnego(ych) lub innej osoby sprawującej opiekę nad dzieckiem.

Prowadzący podkreśla, że „sponsor” – osoba dorosła, wykorzystuje dziecko lub nastolatka, podejmując z nim kontakty seksualne. Dorosły ma przewagę wieku, pozycji oraz doświadczenia i ponosi pełną odpowiedzialność za wykorzystanie niepełnoletniej osoby do zaspokojenia swoich potrzeb seksualnych.

IV. Prezentacja: Historia Izy

Potrzebne materiały: w przypadku gdy historia będzie prezentowana w formie filmu: płyta DVD załączona do scenariusza, laptop, projektor, ekran lub telewizor

Forma pracy: prezentacja **Czas trwania:** 5 minut

Prowadzący zachęca uczestników do zapoznania się z historią Izy. Informuje, że po zaprezentowaniu historii uczestnicy będą dyskutować o różnych jej aspektach. Następnie czyta historię lub włącza film.

Od pewnego czasu obserwowałam na moim osiedlu kilka dziewczyn. Wydawały się bardzo pewne siebie, miały fajne markowe ubrania i różne najnowsze gadżety. Bardzo im zazdrościłam, o takich ciuchach czy kosmetykach mogłam tylko pomarzyć. Przez to wszystko czułam się jakaś gorsza, nieatrakcyjna.

Moi rodzice są tacy nieżyłowi. Całe dni pracują, ciągle gadają o oszczędzaniu, kryzysie i innych głupotach. Ja w ogóle ich nie interesuję. Mam co jeść, chodzę do szkoły i starczy.

Raz jedną z tych dziewczyn spotkałam na przystanku. Jakoś tak zagadałyśmy i pokazała mi swoją nową komórkę. Pochwaliła się, że to prezent od jej znajomego. Okazało się, że ma wielu takich znajomych i wszyscy oni dają jej fajne prezenty. A potem obcięła mnie z góry na dół i powiedziała, że ja też mogłabym mieć takich znajomych i że najfajniejsi są ci z Internetu. Ona i jej koleżanki robią to już od roku. Dają w Internecie swoje zdjęcie, piszą, że poszukują sponsorów, potem umawiają się z nimi w galerii handlowej lub gdzieś na mieście. Trzeba być dla faceta miłym, zrobić to, o co poprosi, a potem on też jest miły, kupi jakiś fajny prezent albo da trochę kaski. Faceci są spoko, a jak któryś jest stary i obleśny, to się go wystawia i niech się obejdzie niczym. Pomyślałam, że tylko sprawdzę jak to jest i tak na próbę dałam ogłoszenie.

Zależało mi, żeby nikt się nie dowiedział. No i byłam pewna, że skończę z tym, kiedy będę chciała. Spotkałam się z dwoma facetami i powiedziałam sobie „dość” – wcale nie było tak fajnie, a na dodatek ten drugi chciał zrobić ze mną coś, na co nie miałam ochoty. A jak odmówiłam, stał się agresywny i bałam się, że mnie uderzy. Mówił, że przecież kupić te perfumy, które chciałam i że nie ma zamiaru się ze mną cackać...

Ale potem zepsuła mi się komórka i bardzo chciałam mieć nową, taką jaką mają teraz wszyscy. Pomyślałam, że przecież mogę ją dostać. Znalazłam na forum faceta, który obejrzał moje zdjęcia i powiedział, że kupi mi ją w prezencie...

A teraz jest jakiś koszmar. On do mnie stale wydzwaniał, pisze jakieś głupoty w SMS-ach, chce się dalej spotykać. Raz zobaczyłam go pod szkołą, myślałam, że umrę ze strachu. A jak mnie w końcu znajdzie? Wczoraj napisał, że jestem niegrzeczna, a niegrzeczne dziewczynki muszą być ukarane. Co ja narobiłam? Chcę żeby dał mi spokój, nie wiem, co mam teraz zrobić, ja nie jestem taka jak on myśli...

V. Ćwiczenie: Co można zyskać? Co można stracić?

Forma pracy: burza mózgów Czas trwania: 25 minut

Prowadzący zaprasza uczestników do udziału w burzy mózgów na temat konsekwencji „spotkań za prezenty”. Dzieli tablicę na dwie części: po jednej stronie zapisuje odpowiedzi na pytanie „Co można zyskać?”, po drugiej – na „Co można stracić?”.

Jeśli uczestnicy nie są aktywni, prowadzący zachęca ich do przeanalizowania historii Izy. Co straciła, a co zyskała? A co mogłoby się wydarzyć w innych tego typu sytuacjach? Co jeszcze można zyskać, a co stracić? Jakie są prawdopodobne korzyści, a jakie zagrożenia?

Przykłady: Zysk/korzyść (co można zyskać):

- gadzety, kosmetyki, ubrania, pieniądze; ■ poczucie zyskania lepszej pozycji w grupie (dzięki posiadaniu atrakcyjnych, efektownych gadżetów czy ubrań); ■ poczucie dowartościowania (dają sobie radę sam/-a, mam wszystko czego chcę, jestem atrakcyjna/-y, ktoś chce się ze mną spotykać i jeszcze za to płaci itp.); ■ przekonanie, że poznało się lub pozna atrakcyjnych ludzi (np. „sponsor” zabierze mnie na imprezę, umożliwi spędzenie czasu w ciekawych miejscach, wzięcie udziału w atrakcyjnych wydarzeniach, pomoże „ustawić się” w życiu).

Strata (co można stracić):

- zagrożenia zdrowia – choroby przenoszone drogą płciową, np. HIV; ■ nieplanowana i niepożądana ciąża; ■ ryzyko popełnienia czynów zabronionych prawem, np. handel narkotykami, kradzieże, nakłanianie rówieśników do prostytucji; ■ narażenie na przemoc fizyczną, szantaż, gwałt; ■ możliwość uzależnienia od alkoholu, narkotyków itp.
- pojawienie się zagrożeń związanych ze zdrowiem psychicznym, niepokój, depresja, napięcie, lęki;
- możliwość odrzucenia i negatywnego naznaczenia przez grupę, rodzinę, środowisko lokalne; ■ utrata dobrej opinii; ■ możliwe pojawienie się trudności w tworzeniu związków opartych na szacunku i podmiotowym traktowaniu; ■ obciążenie wstydliwą opinią; ■ „utrata niewinności” – przez narażenie na negatywne konsekwencje utrzymywania kontaktów seksualnych za prezenty czy pieniądze; ■ utrata poczucia własnej wartości itp.

Jeśli powyższe przykłady nie pojawią się spontanicznie w trakcie ćwiczenia, prowadzący prosi uczestników o opinię na ich temat informując, że pomysły pochodzą z badania młodzieży przeprowadzonego przez Fundację Dzieci Niczyje.

Prowadzący podsumowuje ćwiczenie mówiąc, że po stronie strat jest o wiele więcej przykładów niż po stronie zysków. A osoby, które decydują się na „sponsoring”, bardzo rzadko biorą pod uwagę negatywne konsekwencje, czyli to, co mogą stracić. Wydaje im się, że mają pełną kontrolę nad sytuacją. Nie myślą o tym, że kontakty seksualne za prezenty lub pieniądze wiążą się z dużym ryzykiem. Często nie biorą go w ogóle pod uwagę, a przecież nie można przewidzieć, co wydarzy się podczas „sponsowanego” spotkania lub jaki wpływ na przyszłość będą miały tego typu relacje. Strat, które związane są ze zdrowiem fizycznym i psychicznym, nie da się wymazać ani odkupić. Nie można zastąpić ich nawet najlepszymi gadżetami czy ubraniami. Mogą pozostawiać trwałe ślady na całe życie.

VI. Dyskusja: Dlaczego?

Forma pracy: dyskusja Czas trwania: 20 minut

Prowadzący przechodzi do dyskusji o powodach, jakimi mogą kierować się młode osoby, które decydują się na kontakty seksualne za prezenty lub pieniądze. Warto, by w trakcie dyskusji porozmawiać o prawdopodobnych powodach i motywacjach młodych osób, takich jak:

- brak pieniędzy – kiedy młodej osoby nie stać na to, co bardzo chce mieć;
- namowy znajomych/„złe” towarzystwo – kiedy młoda osoba ulega namowom znajomych, chce być taka jak oni;
- złe relacje z rodzicami, zaniedbanie – kiedy rodzice nie rozmawiają z dzieckiem, nie interesują się podstawowymi potrzebami dziecka, tym z kim się spotyka, jak spędza czas itp.;
- chęć zrobienia czegoś „ekstremalnego”, emocjonującego, szukanie przygody czy rozrywki;
- chęć za imponowania, zaszpanowania gadżetami – kiedy młodej osobie zależy, żeby wywrzeć na rówieśnikach wrażenie tym, co posiada;
- potrzeba przypodobania się rówieśnikom – kiedy młoda osoba chce mieć takie rzeczy jak rówieśnicy i przez to zostać przez nich zaakceptowana;
- presja lub przymus fizyczny ze strony innych;
- przekonanie, że różne normy społeczne świata dorosłych są mało ważne i można robić wszystko to, na co ma się ochotę;
- potrzeba potwierdzenia własnej wartości – jestem atrakcyjny/-a, seksowny/-a, ktoś się mną interesuje;
- poczucie braku perspektyw itp.

Prowadzący podkreśla, że motywacje mogą być bardzo różne, a sam problem jest złożony. Motywacje mogą występować razem, np. o „spotkaniach za prezenty” może myśleć osoba, której rodzice mają problemy z alkoholem, która nie ma właściwych wzorców i do tego nie stać jej na atrakcyjne, drogie rzeczy, ale może o nich myśleć również osoba o niskim poczuciu własnej wartości, która chciałaby zostać zaakceptowana przez rówieśników, dla których liczą się tylko fajne gadżety i osoby z markowymi ubraniami. Ale żaden z powodów nie jest wart tego, żeby zaryzykować ponoszenie negatywnych konsekwencji kontaktów seksualnych za prezenty czy pieniądze, o których grupa rozmawiała wcześniej.

VII. Dyskusja: Co mogę zrobić? Nie oceniaj – reaguj.

Forma pracy: dyskusja Czas trwania: 15 minut

Prowadzący zachęca uczestników do zastanowienia się co by zrobili, gdyby dowiedzieli się, że osoba, którą znają, utrzymuje kontakty seksualne za prezenty czy pieniądze. Prowadzący podkreśla, że ludzie na ogół w takich sytuacjach oceniają innych: myślą lub mówią, że to niemoralne, odrażające czy gorszące. Mogą odrzucać takie osoby, nie chcą mieć z nimi nic wspólnego.

Historia Izy, ćwiczenie oraz rozmowa w trakcie zajęć pokazały, że powody umawiania się na spotkania za prezenty czy pieniądze są bardzo różne. Często są wynikiem problemów i zagubienia młodej osoby, która jest przekonana, że takie zachowanie jest epizodem w jej życiu, że je kontroluje i w każdej chwili może je przerwać. Ocenianie takich osób czy izolowanie się od nich, nie pomaga im w rozwiązaniu problemów. Nie jest dla nich w żaden sposób pomocne.

Prowadzący zachęca do dzielenia się pomysłami, co można zrobić dla osób, które myślą o umawianiu się na „spotkania za prezenty” lub przestały się umawiać, a ponoszą tego konsekwencje.

Ważne, by w trakcie dyskusji porozmawiać o: pokazywaniu takiej osobie, że jest wartościowa taka jaka jest, a nie dzięki temu, co ma; ■ nie izolowaniu – odrzucenie przez grupę jest często powodem, dla którego młode osoby decydują się na tego typu zachowania, dalsze odrzucenie może więc popchnąć taką osobę w jeszcze bardziej niebezpieczną sytuację; ■ pokazywaniu możliwości kontaktu z zaufanymi dorosłymi: rodzicami, psychologami, pedagogami, nauczycielami, wychowawcami itp.

VIII. Zakończenie

Czas trwania: 5 minut

Wiele młodych osób może nie chcieć otwarcie rozmawiać o swoich problemach z obawy przed oceną lub potępieniem. O wiele łatwiejsza może być dla nich anonimowa rozmowa. W bezpłatnym Telefonie Zaufania dla Dzieci i Młodzieży 116 111 znajdują pomoc i wsparcie. Niekiedy łatwiej jest pisać niż rozmawiać. Przez stronę internetową www.116111.pl można przesłać anonimową wiadomość i w ten sposób uzyskać pomoc.